

Sygnatura akt I C 502/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 8 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Wieczorek

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie sprawy z powództwa

A. (...) w W.

przeciwko R. D. (1)

o zapłatę

1. Uchyła nakaz zapłaty z dnia 30 sierpnia 2016 r.
2. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 425.315,75 złotych (czteryście dwadzieścia pięć tysięcy trzysta piętnaście złotych 75/100) wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 100.150 złotych od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty
3. W pozostałym zakresie umarza postępowanie
4. Kosztami procesu obciąża strony stosunkowo powoda w 20% a pozwanego w 80% i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.964 złote.

SSO A. Wieczorek

UZASADNIENIE

W dniu 19 lipca 2016 r. powód A. (...) wniosła do tutejszego sądu pozew, w którym domagała się zasądzenia od pozwanego R. D. (1) kwoty 525.465,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zwrot kosztów procesu.

W uzasadnieniu wyjaśniono, że powód, na skutek wniosku pozwanego o dofinansowanie, w dniu 17 stycznia 2016 r. zawarł z pozwanym umowę nr (...) określającą warunki i tryb udzielenia przez powoda pomocy finansowej pozwanemu z funduszy Unii Europejskiej i funduszy krajowych. Powód podał, że na podstawie zawartej umowy udzielił pozwanemu pomocy w wysokości 250.000 zł na warunkach określonych w umowie. Dalej powód podał, że w związku z informacją o wszczęciu przeciwko beneficjentowi postępowania karnego, dnia 20 marca 2009 r. pracownicy powoda przeprowadzili kontrolę gospodarstwa pozwanego. W toku kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości, np. różnice w dokumentach przedłożonych A., a tymi posiadanymi, niezgodność inwestycji z planem projektu (brak przepompowni, deszczowni, samochodów itp.), stwierdzając niezgodność sprawozdania końcowego ze stanem faktycznym oraz niezgodność kopii dokumentów załączonych do wniosku z oryginałami. Dalej powód podał, że Sąd Okręgowy w K. w wyroku z dnia 28 stycznia 2015 r. skazał pozwanego R. D. (2) m.in. za przedłożenie powodowi poświadczających nieprawdę dokumentów w postaci rachunków potwierdzających zakup sadzonek, a wyrok ten jest prawomocny. Powód wskazał, że zgodnie z § 9 ust. 4 w zw. z § 9 ust. 2 pkt 7 umowy pozwany zobowiązał się do

zwrotu wypłaconej pomocy wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia wypłacenia przez agencję pomocy na rzecz beneficjenta. Zgodnie z § 10 ust. 1 umowy w przypadku wystąpienia co najmniej jednej z okoliczności wymienionych w § 9 ust. 4 agencja wzywa beneficjenta do zwrotu otrzymanej pomocy wraz z odsetkami w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Powód wskazał, że w § 12 umowy strony ustaliły, iż prawne zabezpieczenie wykonania przez pozwanego zobowiązań wynikających z umowy stanowi weksel własny in blanco. Powód podał, że pozwany w dniu 17 stycznia 2006 r. wystawił weksel własny in blanco do którego w tym samym dniu została sporządzona deklaracja wekslowa, w której pozwany upoważnił powoda do wypełnienia weksla w każdym czasie w przypadku niedotrzymania przez pozwanego terminu spłaty zobowiązania wobec A. na sumę odpowiadającą kwocie całkowitego zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 17 stycznia 2006 r. łącznie z odsetkami, prowizjami i opłatami powstałymi z jakiegokolwiek tytułu oraz do opatrzenia go datą płatności wg uznania oraz uzupełnienia go brakującymi elementami, w tym klauzulą bez protestu zawiadamiając o tym fakcie pozwanego listem poleconym wysłanym co najmniej na 7 dni przed terminem płatności weksla. Powód podał, że zgodnie z deklaracją weksel zabezpieczał jego roszczenia z tytułu zawartej między stronami umowy w szczególności zwrot udzielonej pomocy w razie spełnienia przez pozwanego wymagań określonych w umowie. Powód podniósł, że skoro pozwany został prawomocnie skazany za przedłożenie A. dokumentów potwierdzających nieprawdę, to A. była uprawniona do żądania zwrotu udzielonej pomocy i wypełnienia weksla zabezpieczającego jej roszczenie zgodnie z deklaracją wekslową. Powód podał, że pismem z dnia 9 lutego 2016 r. wezwał pozwanego do zwrotu udzielonej pomocy, a następnie pismem z dnia 23 marca 2016 r. wezwał pozwanego do osobistego stawiennictwa w dniu 18 kwietnia 2016 r. w siedzibie (...) Oddziału (...) w P. w celu zapłaty sumy wekslowej w kwocie 525.465,75 z weksla stanowiącego zabezpieczenie zwrotu należności powodowej A. z tytułu umowy z dnia 17 stycznia 2006 r. i tym samym do wykupu tego weksla, lecz pozwany do dnia dzisiejszego nie wykupił tego weksla. (k. 2 – 4).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 30 sierpnia 2016 r. tutejszy Sąd nakazał pozwanemu R. D. (1), aby zapłacił na podstawie weksla w terminie dwóch tygodni na rzecz powoda A. (...) w W. kwotę 525.465,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 17.386 zł tytułem kosztów procesu albo wniósł w tym terminie zarzuty (k. 103).

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany zaskarżył powyższy nakaz zapłaty w całości i wniósł o jego uchylenie oraz oddalenie powództwa w całości. Nadto z ostrożności procesowej pozwany, na podstawie art. 320 k.p.c. wniósł o rozłożenie należności na raty po 1.000 zł miesięcznie.

Pozwany podniósł, że weksel został wypełniony wbrew umowie, gdyż nie zaistniały przesłanki do wzywania pozwanego do zapłaty kwoty objętej umową z dnia 17 stycznia 2006 r., a powód nie wykazał umownych przesłanek wypełnienia weksla, które uprawniały ją do tego w okresie 5 lat od dokonania płatności sumy dofinansowania. Nadto pozwany podniósł również zarzut powagi rzeczy osądzonej co do kwoty 100.150 zł tj. istnienia tytułu wykonawczego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 stycznia 2015 r. sygn. akt: (...), który zasądzenia tytułem obowiązku naprawienia szkody na rzecz powódki część kwoty dochodzonej niniejszym pozwem.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że zgodnie z § 12 ust. 3 umowy z dnia 17 stycznia 2006 r., w przypadku wypełnienia przez pozwanego zobowiązań określonych w umowie po okresie 5 lat od dokonania płatności powód zobowiązany był zwrócić pozwanemu weksel wraz z deklaracją wekslową. Jednocześnie zgodnie z § 10 umowy powód mógł wezwać pozwanego do zapłaty w przypadku niewypełnienia przez niego warunków określonych w umowie. Pozwany podniósł, że takie wezwanie nastąpiło dopiero po wydaniu prawomocnego wyroku karnego, przeszło 9 lat od dokonania płatności, co oznacza, że powód nie spełnił umownych warunków do wezwania pozwanego do zapłaty i wypełnienia weksla in blanco. Pozwany wskazał, że powód nie wykazał spełnienia umownych przesłanek wypełnienia weksla, poza wadliwym wskazaniem postawy z § 9 ust. 4 oraz ust. 2 pkt 7 umowy, które uprawniały do tego w okresie 5 lat od dokonania płatności sumy dofinansowania. Pozwany podniósł, że umowa wyraźnie reguluje przypadki w jakie powód może żądać zwrotu wypłaconej pomocy (§ 9 ust. 2 i 4 umowy) jednakże umowę należy czytać kompleksowo i nie można pomijać jej zapisów §12 ust. 3 nakładających na powoda obowiązek zwrotu dokumentu weksla wraz z deklaracją wekslową, w przypadku wypełnienia postanowień umownych przez osobę korzystającą z dofinansowania, po upływie 5 lat od dokonania płatności. Pozwany podniósł, że powód miał 5 lat aby skutecznie kwestionować wykonanie przez

nego umowy, a nie beczynnie czekać na prawomocne zakończenie procesu karnego. Pozwany podniósł, że § 9 ust. 2 umowy wskazuje inne przypadki żądania zwrotu wypłaconej dotacji, a powódka w wezwaniu do zapłaty nie wskazała innych okoliczności, które nie byłyby spóźnione uzasadniających przyjęcie, że pozwany nie wywiązał się z umowy. Nadto pozwany podniósł, że wyrokiem Sądu Okręgowego w K. orzeczono wobec niego obowiązek naprawienia szkody na rzecz powoda w wysokości 100.150 zł i wobec istnienia tytułu wykonawczego na wskazaną kwotę powód w kierowanym do sądu pozwie miał obowiązek zmniejszyć dochodzoną pozvem kwotę o sumę orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego w K.. (k. 109 – 115).

W piśmie procesowym z dnia 25 kwietnia 2017 r. powód podtrzymał powództwo i dotychczasowe stanowisko w sprawie. (k. 247 – 248).

W piśmie procesowym z dnia 11 maja 2017 r. powód:

- 1) cofnął pozew co do kwoty 100.150 zł,
- 2) i wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty z dnia 31 sierpnia 2016 r. w mocy, tj. w zakresie kwoty 425.315,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 525.465,75 zł od dnia 19 kwietnia 2016 r. lub ewentualnie o jego uchylenie i zasądzenie od pozwanego R. D. (1) na rzecz powoda kwoty 425.315,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 525.465,75 zł od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty,
- 3) umorzenie postępowania w pozostałym zakresie,
- 4) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania

W uzasadnieniu powód podał, że mając na uwadze fakt, że w pkt V wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 stycznia 2015 r., (...) zasądzono na rzecz powoda kwotę 100.150 zł tytułem obowiązku naprawienia szkody cofnięcie pozwu w zakresie tej kwoty jest zasadne. (k. 256)

W piśmie z dnia 19 czerwca 2017 r. pełnomocnik pozwanego zgłosił swe przystąpienie do sprawy oraz wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym w szczególności zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. (k. 271)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Na skutek wniosku pozwanego z dnia 9 marca 2005 r., o dofinansowanie, w dniu 17 stycznia 2016 r. powód zawarł z pozwanym umowę nr (...) określającą warunki i tryb udzielenia przez powoda pomocy finansowej pozwanemu z funduszy Unii Europejskiej i funduszy krajowych w ramach sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”, działanie „Inwestycje w gospodarstwach rolnych”. Na podstawie zawartej umowy A. udzieliła pozwanemu pomocy w wysokości 250.000 zł na założenie matecznika roślin ozdobnych celem wzrostu dochodu rolniczego (§ 3 ust. 1, § 4 ust. 1 umowy). Zgodnie z § 9 ust. 2 umowy powód odmawiał wypłaty całości lub części pomocy, w przypadku rozpoczęcia realizacji projektu przed zawarciem umowy (pkt 1), stwierdzenia, na etapie rozpatrywania wniosku o płatność, niezgodności realizacji projektu z Programem lub Uzupełnieniem Programu, lub umową, a w szczególności stwierdzenia złożenia podrobionych, przerobionych, stwierdzających nieprawdę lub nierzetelnych dokumentów mających istotny wpływ na przyznanie lub wypłatę pomocy (pkt 7), niespełnienia co najmniej jednego z zobowiązań, o których mowa w § 5 ust. 1 (pkt 8), niezgodności ze stanem faktycznym co najmniej jednego z oświadczeń, o których mowa w § 7 (pkt 9). W takim przypadku, zgodnie z § 9 ust. 4 umowy pozwany zobowiązał się do zwrotu wypłaconej pomocy wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia wypłacenia przez powoda na rzecz pozwanego pomocy w przypadkach okoliczności wymienionych w ust. 2 pkt 1,5,7 – 10 lub zrealizowania projektu w niepełnym zakresie. Zgodnie z §9 ust. 5 umowy pozwany mógł zachować prawo do części pomocy, pomimo wystąpienia jednej z okoliczności wymienionych w ust. 2 pkt 1, 8 i 9 lub zrealizowania projektu w niepełnym zakresie, jeżeli łącznie spełnione zostałyby warunki takie, że został osiągnięty i zachowany cel projektu i na podstawie przedłożonej

dokumentacji możliwe byłoby stwierdzenie zgodności z umową i prawidłowości realizacji części projektu. W §10 umowy zapisano, iż w przypadkach wystąpienia co najmniej jednej z okoliczności wymienionych w § 9 ust. 4, powód wzywa pozwanego do zwrotu otrzymanej pomocy wraz z odsetkami w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty na rachunek powoda podany w wezwaniu do zapłaty. Zgodnie z § 12 zabezpieczeniem należytego wykonania przez pozwanego zobowiązań określonych w umowie był weksel niepełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu przekazanym przez powoda wraz z projektem umowy (§12 ust. 1 umowy). Zgodnie z § 12 ust. 3 w przypadku wypełnienia przez beneficjenta zobowiązań określonych w umowie powód miał zwrócić pozwanemu weksel po upływie 5 lat od dnia dokonania płatności przez powoda.

Pozwany w dniu 17 stycznia 2006 r. wystawił weksel własny in blanco do którego w tym samym dniu została sporządzona deklaracja wekslowa, w której pozwany upoważnił powoda do wypełnienia weksla w każdym czasie w przypadku niedotrzymania przez pozwanego terminu spłaty zobowiązania wobec A. na sumę odpowiadającą kwocie całkowitego zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 17 stycznia 2006 r. łącznie z odsetkami, prowizjami i opłatami powstałymi z jakiegokolwiek tytułu oraz do opatrzenia go datą płatności wg uznania oraz uzupełniania go brakującymi elementami, w tym klauzulą bez protestu zawiadamiając o tym fakcie pozwanego listem poleconym wysłanym co najmniej na 7 dni przed terminem płatności weksla. Jako miejsce płatności weksla wskazano (...) Oddział (...) w P.. W deklaracji tej pozwany zobowiązał się zapłacić sumę wekslową na żądanie posiadacza weksla jako pokrycie swojego długu wynikającego z umowy nr (...).

W związku z informacją o wszczęciu przeciwko beneficjentowi postępowania karnego, dnia 23 - 24 marca 2009 r. pracownicy powoda przeprowadzili kontrolę gospodarstwa pozwanego. W toku kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości, np. różnice w dokumentach przedłożonych A., a tymi posiadanymi, niezgodność inwestycji z planem projektu (brak przepompowni, deszczowni, samochodów itp.), stwierdzając niezgodność sprawozdania końcowego ze stanem faktycznym oraz niezgodność kopii dokumentów załączonych do wniosku z oryginałami.

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2015 r. (sygn. akt: (...)) Sąd Okręgowy w K. uznał pozwanego R. D. (1) za winnego tego, że w okresie od 9 marca 2005 r. do 13 czerwca 2006 r. w P. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem powodową A. z siedzibą w W. w kwocie 100.150 zł w ten sposób, że przedłożył nierzetelne, stwierdzające nieprawdę dokumenty potwierdzające zakup 80.120 sztuk roślin ozdobnych w postaci trzmieliny i iglaków, czym wprowadził w błąd A. co do ich zakupu i zawyżył o kwotę 200.300 zł poniesione przez siebie koszty kwalifikowane projektu realizowanego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006” i otrzymał nienależne mu dofinansowanie w kwocie 100.150 zł stanowiącej 50% wyżej wskazanej kwoty 200.300 zł obejmującej transakcje, które w rzeczywistości nie miały miejsca, tj. przestępstwa z art. 286 §1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 3 k.k. oraz art. 33 § 1 – 3 k.k. wymierzył mu karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz 140 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt I wyroku). Jednocześnie Sąd Okręgowy w K. uznał pozwanego R. D. (1) za winnego tego, że w dniu 26 listopada 2007 r. w Komendzie Powiatowej Policji w K. zawiadomił o popełnieniu przestępstwa kradzieży 200.000 sztuk sadzonek krzewów ozdobnych o łącznej wartości 500.000 zł wiedząc, że przestępstwa takiego nie popełniono, tj. przestępstwa z art. 238 k.k. i za przestępstwo to na podstawie art. 238 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II wyroku). Na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. Sąd Okręgowy w K. połączył orzeczone wobec pozwanego R. D. (2) kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III wyroku). Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej pozbawienia wolności zawieszono na okres 4 lat próby (pkt IV wyroku). Nadto Sąd Okręgowy w K. na podstawie art. 46 §1 k.k. orzekł wobec pozwanego R. D. (1) obowiązek naprawienia szkody na rzecz powoda przez zapłatę na rzecz powoda kwoty 100.150 zł. Na skutek apelacji obrońcy powoda Sąd Apelacyjny w P., wyrokiem z dnia 10 września 2015 r., zmienił powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu tylko w ten sposób, że uchylił orzeczenie o karze łącznej zawarte w pkt III wyroku, orzeczoną w pkt. II karę pozbawienia wolności obniżył do 4 miesięcy i na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 k.k. wymierzył pozwanemu nową karę łączną pozbawienia wolności w wysokości 1 roku i 3 miesięcy.

Pismem z dnia 9 lutego 2016 r. powód na podstawie art. 10 ust. 1 umowy z dnia 17 stycznia 2006 r. w zw. z art. 9 ust. 4 i ust. 2 pkt 7 tej umowy wezwał pozwanego do zapłaty zadłużenia, wskazując, że wg stanu na dzień 9 lutego 2016 r. wynosiło ono 521.684,93 zł w tym kapitał w kwocie 250.000 zł i odsetki w kwocie 271.684,93 zł. Wezwanie pozostało bez odpowiedzi.

Pismem z dnia 23 marca 2016 r. powód wezwał pozwanego jako wystawcę weksla do osobistego stawiennictwa w dniu 18 kwietnia 2016 r. w siedzibie (...) Oddziału (...) w P. w celu zapłaty sumy wekslowej w kwocie 525.465,75 zł z weksla stanowiącego zabezpieczenie zwrotności należności A. (...) z tytułu umowy z dnia 17 stycznia 2006 r. W wezwaniu wskazano, że weksel zostanie wypełniony na wskazaną powyżej kwotę z datą płatności na dzień 18 kwietnia 2016 r. i opatrzony klauzulą „bez protestu”.

Powód wypełnił weksel zgodnie ze wskazaniami podanymi w piśmie z dnia 23 marca 2016 r. Pozwany nie wykupił weksla.

Dowód: wniosek o dofinansowanie (k. 9 – 19), pismo z dnia 11 stycznia 2006 r. (k. 22 – 25), umowa o dofinansowanie (k. 26 – 34), oświadczenia beneficjenta (k. 35 – 39), weksel (k. 20), deklaracja wekslowa (k. 21), pismo z dnia 26 lutego 2007 r. (k. 44 – 46), pismo z dnia 5 grudnia 2007 r. (k. 47 – 49), pismo z dnia 29 maja 2007 r. (k. 50), dokumenty dot. wypłaty świadków (k. 51 – 53), wniosek o płatność (k. 54 – 55), informacja finansowa dot. wniosku (k. 56 – 57), dokumenty (k. 58 – 73), protokół z czynności kontrolnych (k. 74 – 85), wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 stycznia 2015 r. (k. 87 – 90), wyrok Sądu Apelacyjnego w P.z dnia 10 września 2015 r. (k. 91), pisma (k. 249 – 250), pismo z dnia 9 lutego 2016 r. (k. 92 – 93), wezwanie do zapłaty z dnia 23 marca 2016 r. (k. 94- 96)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w sprawie, a wyszczególnionych powyżej dokumentów, które uznał za wiarygodne i którym nadał znaczenie jakie wynika z art. 244 i 245 k.p.c.

Na mocy zarządzenia z dnia 8 maja 2017 r. pozwany był wzywany do osobistego stawiennictwa na rozprawie celem przesłuchania. Pozwany nie stawiał się ani na terminie rozprawy w dniu 28 czerwca 2017 r., ani w dniu 30 sierpnia 2017 r., a swoją nieobecność usprawiedliwił przedkładając zwolnienie lekarskie. Na rozprawie w dniu 30 sierpnia 2017 r. Sąd na podstawie art. 242 k.p.c. wyznaczył pozwanemu ostateczny termin na przesłuchanie na kolejnej rozprawie, której termin został wyznaczony na 11 października 2017 r. Na tym terminie rozprawy pozwany jednak również się nie stawiał i Sąd pominął dowód z przesłuchania pozwanego, gdyż niestawiennictwo pozwanego na tym terminie rozprawy było nieusprawiedliwione – zwolnienie lekarskie wystawione przez lekarza sądowego wpłynęło do sądu kilka dopiero dni po terminie rozprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne, dlatego też, stosownie do art. 496 k.p.c. Sąd uchylił nakaz zapłaty i orzekł o żądaniu pozwu.

W niniejszej sprawie, powód wywodził swoje żądanie wskazane w pozwie z wystawionego w dniu 17 stycznia 2006 r. roku przez pozwanego R. D. (2), a następnie wypełnionego przez powoda weksla własnego in blanco. Przedmiotowy weksel został przez pozwanego wystawiony na zabezpieczenie zawartej przez strony w dniu 17 stycznia 2006 r. umowy o dofinansowanie nr (...) - (...) - (...).

W procesie wytoczonym przez wierzyciela wekslowego przeciwko dłużnikowi wekslowemu ze zobowiązania wekslowego, Sąd w pierwszej kolejności bierze pod uwagę treść i prawidłowość wypełnienia weksla. Po pierwsze, weksel w chwili przedstawienia go do realizacji powinien zawierać wszystkie cechy ważności, co ma szczególne znaczenie przy wekslu in blanco. Wypełnienie weksla musi bowiem nastąpić przed wniesieniem pozwu i nie jest możliwe dokonanie późniejszych uzupełnień. Po drugie, weksel nie może nasuwać wątpliwości, co do swej prawdziwości. Zasada ta odnosi się, zarówno do samej osnowy weksla, jak i do stanu dokumentu, (w szczególności Sąd powinien zbadać, czy na wekslu nie ma śladów podrobienia lub przerobienia dokumentu, wskazujących na jego sfałszowanie). Po trzecie wreszcie, Sąd nie bada zgodności weksla z treścią stosunku podstawowego łączącego strony.

Wypełnienie weksla in blanco niezgodnie z treścią stosunku podstawowego nie ma żadnego wpływu na jego ważność. Okoliczność ta jednak stanowi przedmiot badania Sądu, jeżeli pozwany zgłasza zarzut odpowiedniej treści.

W niniejszej sprawie weksel przedstawiony przez powoda, w oparciu o który dochodzona jest należność wekslowa, spełnia w zakresie swej treści wymagania, o których mowa w art. 101 pkt. 1-7 Prawa wekslowego, a zatem zawiera nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, przyrzeczenie bezwarunkowej zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej (kwoty 525.465,75 zł), zawiera wskazanie terminu płatności (tj. dzień 18 kwietnia 2016 roku), miejsce płatności ((...) Oddział (...) A. (...) ul. (...), (...)-(…) P.), określenie podmiotu, na rzecz którego lub na którego zlecenie zapłata ma być dokonana (tj. powoda.), datę i miejsce wystawienia weksla (P., dnia 17 stycznia 2006) oraz czytelny podpis wystawcy weksla.

Przedmiotowy weksel nie nasuwa też wątpliwości, co do swej prawdziwości. Jest zatem wekslem ważnym, z którego wynika ważne zobowiązanie wekslowe, którego powód może dochodzić na drodze postępowania sądowego.

W niniejszej sprawie jednak, pozwany wniósł zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydane na podstawie przedmiotowego weksla. W związku z tym należy podkreślić, iż w momencie podniesienia przez dłużnika zarzutów wynikających ze stosunku podstawowego, spór z płaszczyzny prawa wekslowego, na którym oparty był pozew wniesiony w postępowaniu nakazowym, przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2006 roku, IV CSK 15/05, Lex nr 179731). Jednak to pozwany ponosi ciężar dowodu, że roszczenie powoda z tego stosunku nie istnieje (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2005 roku, V CK 780/04, niepubl.). Jeżeli występujący z powództwem o zapłatę, jako remitent weksla własnego wystawionego przez pozwanego potwierdzi swe prawo dokumentem o cechach określonych w art. 101 Prawa wekslowego, a pozwany nie udowodni zarzutów tamujących lub niweczących, Sąd uwzględni żądanie na podstawie art. 28 ust. 2 w zw. z art. 104 ust. 1 Prawa wekslowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 1999 roku, I CKN 215/98, OSNC 2000/7-8, poz. 128).

Pozwany podniósł zarzuty dotyczące wykładni łączącej strony umowy oraz wskazał, że w wyroku karnym został już orzeczony obowiązek naprawienia szkody wobec powoda i dlatego jego ewentualne zobowiązanie powinno zostać umniejszone o kwotę określoną w wyroku karnym.

Przechodząc do oceny tych zarzutów należało w pierwszej kolejności rozważyć dopuszczalność odwoływania się w procesie, którego przedmiotem jest zobowiązanie wekslowe do treści stosunku prawnego, będącego podstawą wystawienia weksla.

Stosownie do art. 17 Prawa wekslowego, osoby, przeciw którym dochodzi się praw z weksla, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika. Przepis ten wskazuje, że - a contrario dłużnik wekslowy może podnosić wszelkie zarzuty wynikające z jego stosunków osobistych z dochodzącym zapłaty posiadaczem weksla, nie wyłączając zarzutów ze stosunku, na podstawie którego weksel wystawiono. Skoro tak, to stwierdzić należy, że pozwany dłużnik wekslowy może co do zasady kwestionować istnienie stosunku prawnego, który był podstawą wystawienia weksla, może w tym celu powoływać się także na nieważność umowy. W szczególności dłużnik może zgłosić, w przypadku weksla in blanco, zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem stron. Ciężar jednak udowodnienia zasadności zarzutu opartego na stosunku podstawowym spoczywa zawsze na dłużniku, wierzyciel bowiem przedstawia dowód istnienia zobowiązania w postaci weksla.

Pozwany podnosił przede wszystkim, że zgodnie z § 12 ust. 3 umowy z dnia 12 stycznia 2006 r. w przypadku wypełnienia przez niego zobowiązań określonych w umowie po okresie 5 lat od dokonania płatności powód zobowiązany był zwrócić mu weksel wraz z deklaracją wekslową. Pozwany wskazywał, że zgodnie z § 10 umowy powód mógł wezwać go do zapłaty w przypadku niewypełnienia przez niego warunków określonych w umowie, a takie wezwanie nastąpiło dopiero po wydaniu prawomocnego wyroku karnego, przeszło 9 lat od dokonania płatności co oznacza, że powód nie spełnił umownych warunków do wezwania pozwanego do zapłaty i wypełnienia weksla.

W świetle postanowień zawartej przez strony umowy takie argumenty pozwanego nie mogły zyskać aprobaty Sądu.

Nie ma racji pozwany, że z uwagi na treść § 12 ust. 3 umowy powód nie mógł wypełnić weksla z uwagi na upływ pięcioletniego terminu określonego w tym zapisie. Postanowienia § 12 ust. 3 umowy dotyczą bowiem sytuacji, gdy beneficjent dofinansowania wypełnił zobowiązania określone w umowie. To w przypadku wypełnienia zobowiązań określonych w umowie powód był zobowiązany zwrócić pozwanemu weksel wystawiony na zabezpieczenie wykonania tej umowy. Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie pozwany nie wypełnił zobowiązań określonych w tej umowie, o czym powód powziął informacje już w pierwszym kwartale 2009 r., a zatem po upływie około dwóch i pół roku od wypłacenia powodowi dotacji. Skoro zatem już z początkiem 2009 r. powód miał uzasadnione wątpliwości co do wypełnienia przez pozwanego zobowiązań określonych w umowie, to miał również podstawy do tego, by nie wydawać pozwanemu weksla po upływie 5 lat od dokonania płatności, który został wystawiony dla zabezpieczenia prawidłowego wykonania umowy.

Zważywszy na fakt, że pozwany otrzymał sporną kwotę dotacji na podstawie złożenia w toku ubiegania się o udzielenie dotacji podrobionych, przerobionych, stwierdzających nieprawdę lub nierzetelnych dokumentów, za co został skazany wyrokiem karnym, powód słusznie skorzystał z określonego w § 10 ust. 1 łączącej strony umowy trybu określającego zwrot całości nienależnie otrzymanej pomocy. Ten tryb określony w §10 ust. 1 umowy stron obejmował bowiem przypadek z jakim mamy do czynienia w niniejszej sprawie, a więc uzyskanie dotacji na podstawie podrobionych, przerobionych, stwierdzających nieprawdę lub nierzetelnych dokumentów. Stąd nie było podstaw do tego aby uznać, iż z tytułu częściowego wypełnienia umowy powodowi należy się część należność.

Pozwany nie kwestionował wysokości dochodzonego roszczenia, a jedynie wskazywał, że dochodzona kwota, w przypadku jej zasądzenia powinna zostać obniżona o kwotę 100.150 zł którą sąd karny zasądził od niego na rzecz powoda tytułem naprawienia szkody w wyroku karnym. Z uwagi na tę ostatnią okoliczność, powód w piśmie procesowym z dnia 11 maja 2017 r. cofnął pozew co do kwoty 100.150 zł i wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty z dnia 31 sierpnia 2016 r. w mocy, tj. w zakresie kwoty 425.315,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 525.465,75 zł od dnia 19 kwietnia 2016 r. lub ewentualnie o jego uchylenie i zasądzenie od pozwanego R. D. (1) na rzecz powoda kwoty 425.315,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 525.465,75 zł od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz umorzenie postępowania w pozostałym zakresie.

Zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku. Z kolei § 2 art. 203 k.p.c. stanowi, że pozew cofnięty nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Na żądanie pozwanego powód zwraca mu koszty, jeżeli sąd już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku ich uiszczenia przez pozwanego. Powód zatem mógł cofnąć pozew w zakresie określonym w piśmie z dnia 11 maja 2017 r. Sąd uznał cofnięcie pozwu w tym zakresie za dopuszczalne.

Mając powyższe na uwadze, w pkt. 2 wyroku, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 425.315,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 100.150 zł od dnia 19 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty.

O roszczeniu odsetkowym Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.p.c. zasądzając je od dnia następnego po upływie terminu płatności weksla.

Jednocześnie, z uwagi na cofnięcie przez powoda powództwa co do kwoty 100.150 zł Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 203 § 1 i 2 k.p.c. umorzył postępowanie w tym zakresie – pkt 3 wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z 100 k.p.c. zd. 1 k.p.c., który stanowi, iż razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone w zw. z art. 203 zd. 2 k.p.c. Jako, że o okolicznościach uzasadniających cofnięcie pozwu w zakresie kwoty 100.150 zł powód miał wiedzę, że w momencie składania pozwu, na mocy regulacji z art. 203 § 2 zd. 2 k.p.c. powód winien być uznany za przegrywającego pozew

w części, w jakiej cofnął pozew, tj. co do kwoty 100.150 zł stanowiącej 20% dochodzonego przez niego pierwotnie roszczenia. Dlatego też w pkt. 4 wyroku kosztami procesu Sąd obciążył strony stosunkowo – powoda w 20%, a pozwanego w 80% i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9.964 zł. Na koszty procesu w niniejszej sprawie składały się: kwota 6.569 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 19.707 zł tytułem opłaty sądowej od zarzutów od nakazu zapłaty, kwota 34 zł tytułem opłat skarbowych od pełnomocnictwa (2 x 34 zł) oraz kwota 28.800 z tytułem kosztów zastępstwa procesowego (2 x 14.400 zł - § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu sprzed 26 października 2016 r.). Łącznie zatem koszty procesu wyniosły 55.110 zł. Powód winien ponieść 20% tych kosztów, tj kwotę 11.022 zł, a pozwany 80% tych kosztów tj. kwotę 44.088 zł. Powód dotychczas poniósł koszty procesu w wysokości 20.986 zł (6.659 zł + 17 zł + 14.400 zł), zatem zasądzeniu na jego rzecz od pozwanego podlegała różnica między kwotą 20.986 zł a kwotą 11.022 zł, tj. zasądzona kwota 9.964 zł.

SSO Agnieszka Wieczorek